

JUDr. JAN KNĚŽÍNEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha: 20.11.2018
Č.j. MSP-343/2018-OJD-SPZ/3
Počet listů: 2
Přílohy: 1

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Věc: obv. F.U. - stížnost pro porušení zákona

Příloha: ověřená kopie tr. spisu bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci sp. zn. 1 T 92/79

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch F.U.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 21.6.1979, sp.zn. 1 T 92/79.

Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 21. 6. 1979, sp. zn. 1 T 92/79, byl obv. F.U. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zákona č. 140/1961 Sb., v tehdy účinném znění (dále jen tr. zákon). Za tento trestný čin byl obv. F.U. uložen trest odnětí svobody v trvání 15 měsíců, který mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 let.

Na rozhodnutí je soudem ve spise vyznačena právní moc dnem 25. 7. 1979.

Předmětného trestného činu se obviněný podle výroku tohoto rozsudku dopustil tím, že dne 31. 3. 1979 do 12.00 hodin a ani do 24 hodin po tomto termínu v úmyslu trvale se vyhnout vojenské činné službě nenastoupil k v. ú. 8008 Plzeň přesto, že dne 15. 3. 1979 vlastnoručně převzal povolávací rozkaz řady E čís. 113896 a povinnosti z toho vyplývající znal.

Obviněný F.U. byl v této věci vazebně stíhán v době od 27. 4. 1979 do 17. 5. 1979.

Pravomocným usnesením předsedy senátu Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 24. 1. 1983, sp. zn. 1 T 92/79 bylo podle § 330 odst. 4 tr. řádu vysloveno, že podle § 60 odst. 1 tr. zákona se F.U. osvědčil ve zkušební době podmíněného odsouzení a podle § 60 odst. 4 tr. zákona se na něho hledí, jako by nebyl odsouzen.

Jak bylo zjištěno, žádná z oprávněných osob o provedení přezkumného řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nepožádala.

Po prošetření věci objektivně nelze s postupem bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci a jeho výše citovaným rozhodnutím souhlasit, a to z následujících důvodů.

Podle čl. 32 odst. 1 Ústavy ČSSR z roku 1960 (ústavní zákon č. 100/1960 Sb.) se svoboda vyznání zaručuje. Každý může vyznávat jakoukoli náboženskou víru, nebo být bez vyznání i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem.

Podle § 2 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu v tehdy účinném znění, orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, a při svém rozhodování z něho vycházejí. Objasňují se stejnou pečlivostí okolnosti svědčící proti obviněnému i okolnosti, které svědčí v jeho prospěch, a provádějí v obou směrech důkazy, nevyčkávající návrhu stran.

Podle § 2 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu v tehdy účinném znění, orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 269 odst. 1 trestního zákona se trestného činu nenastoupení služby v ozbrojených silách dopustil ten, kdo v úmyslu vyhnout se trvale vojenské činné službě nebo zvláštní službě nenastoupil službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolávacím rozkaze.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož posledně uvedeného zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno při přezkumném řízení vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce

především odstranění největších křivd, které se v době komunistické totality staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. F.U. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení.

V Ústavě z roku 1960, v článku 32 odst. 1, byla svoboda vyznání sice zaručena, ale konkrétně v článku 32 odst. 2 této Ústavy bylo náboženské vyznání omezeno v tom směru, že bylo stanoveno, že náboženská víra nebo přesvědčení nemůže být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost, která je mu uložena zákonem. K občanské povinnosti však patřil rovněž výkon základní vojenské služby. Tato povinnost byla stanovena v článku 37 odst. 1 Ústavy z roku 1960, kde bylo konstatováno, že vrcholnou povinností a věcí cti každého občana je obrana vlasti a jejího socialistického zřízení, v článku 37 odst. 2 Ústavy z roku 1960 bylo zakotveno, že občané jsou povinni vykonávat službu v ozbrojených silách podle zákona.

K výše uvedenému je však třeba konstatovat, že právo na svobodu svědomí nelze zaměňovat se svobodou víry, ani se svobodou náboženskou, když zejména motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující. V tomto směru lze odkázat na nálezný Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 42/02, podle něhož svoboda svědomí patří k tzv. základním právům absolutním, t.j. takovým, která nelze omezit obyčejným zákonem. Tento charakter práva na svobodu svědomí nemůže změnit ani skutečnost, že Ústava z roku 1960 odepřela svobodě svědomí charakter tzv. absolutního práva, neboť toto nové omezení svobody svědomí přerušilo kontinuitu chápání svědomí, jako absolutního práva tak, jak ji chránila již Ústavní listina ČSR z roku 1920. Při výkladu letitých norem trestního práva je třeba vycházet z kontinuity obsahu právních norem, avšak z diskontinuity vnímání právem chráněných hodnot a jejich případné kolize.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného F.U. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 21.6.1979, sp.zn. 1 T 92/79, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 21. 6. 1979, sp. zn. 1 T 92/79, byl v neprospěch obviněného F.U. porušen zákon v ust. § 2 odst. 6 tr. řádu v tehdy účinném znění ve vztahu k ustanovení § 269 odst. 1 tr. zákona;
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu v Olomouci ze dne 21.6.1979, sp.zn. 1 T 92/79, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného F.U. obžaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 31. 3. 1979 do 12.00 hodin a ani do 24 hodin po tomto termínu v úmyslu trvale se vyhnout vojenské činné službě nenastoupil k v. ú. 8008 Plzeň přesto, že dne 15. 3. 1979 vlastnoručně převzal povolávací rozkaz řady E čís. 113896 a povinnosti z toho vyplývající znal, čímž měl spáchat trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zákona, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [8 Tz 41/2018](#)